

תלמוד ישראלי
הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת שבועות כ"ו-ל"ב
פרשת ויחי | ו' י"ב בטבת (24-30 לדצמבר)

דף כ"ו: רפי נחונייה בן הקנה

בְּדֶרֶךְ זֶה אוֹמֵר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׂרָבִי יִשְׁמַעְעָל הִיָּה מְשַׁמֵּשׁ אֶת רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקֶּנָּה "שֶׁהִיָּה דוֹרֵשׁ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה בְּכָלל וּפָרֵט" - שֶׁהִיא צוּרַת דְּרָשָׁה מְסִימָת. **מִי הִיָּה רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקֶּנָּה?**

רַבִּי נְחוֹנְיָה הָיָה תַנָּא קְדוֹשׁ, נָשָׂא בְתוּקוֹפֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי כְּעֵינָהּ
אֶמְאֹס שֶׁבְּאַרְץ יְהוּדָה, וְהוּא נִפְטָר קֶצֶת לִפְנֵי חוּרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי.
רַבִּי נְחוֹנְיָה זָכָה לְאַרְיֹכוֹת יָמִים וְכִשְׁנַשְׁאֲלוּהוּ תַלְמִידָיו בְּמָה זָכָה לְהֶאָרִיךְ
יָמָיו, הִשְׁיב לָהֶם, בֵּין הֵיטֵר, כִּי **מְעוֹלָם לֹא הִתְכַבֵּד בְּקִלּוֹן חֲבָרָיו.**

רבי נחמיה בן חקניה חיבר את התפילה המפורסמת לפני הלימוד ואחרי הלימוד, המודפסת כיום ברוב הגמרות. גם הפייט **"אנא בכוח"** מיוחס לו.

דף כ"ז: סוגי שבועות

ראובן וישׂראל נִשְׁכְּעוּ שְׁאָסור לָהֶם לֶאֱכֹל כִּיבָר לָחֶם. אַחֲרֵי כֵן כָּל אֶחָד אָכַל חֲצִי כִיבָר. רָאוּבֵן לֹא עָבַר עַל אִיסוּר וְאִילּוּ יִשְׂרָאֵל עָבַר עַל אִיסוּר. אִיךָ יִתְכַּן? הַתְּשׁוּבָה נִעֲצָה בְּאוֹפֵן שֶׁבוּ הֵם נִשְׁכְּעוּ.

רְאוּבֵן הִצְבִּיעַ עַל הַכִּיכָר וְאָמַר: **"שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכְלָנוּ"**, וְאִילוּ שָׁמְעוּן
אָמַר: **"שְׁבוּעָה שְׁלֹא אוֹכְלִי"**.

מה ההבדל? ראובן נשבע "שלא אוכלנו", משמע - אני נשבע שלא אוכל את כל הכיכר, אבל חלק ממנו הוא רשאי לאכול. ואילו שמעון נשבע: "שלא אוכל" - משמע **שאסור לו לאכול אפילו חלק** מכיכר זו.

דף כ"ח: "ונקלה אחיך לעיניך"

מַעֲשֵׂה בְּאָדָם שֶׁהִתְחַיֵּב מַלְכוּת בְּבֵית דִּין. כְּאֲשֶׁר קִשְׁרוּ אוֹתוֹ לַעֲמֹד וְהִתְכַּוְּנוּ לָתֵת לוֹ מַלְכוּת, הוּא גִילָה שֶׁהִקְשָׁרִים קָצַת רוֹפְפִים, הַצְלִיחַ לְשַׁחֵר אוֹתָם כְּלֵי שִׁשְׁיָמוּ לָכּ, וּבְרָגַע אֶחָד הִתִּיר אֶת הַחֲכָלִים מֵעַלְיוֹ וְהִתְחִיל לְרוֹץ כָּל עוֹד נִפְשׁוֹ בּוֹ. שְׂלִיחַ בֵּית הַדִּין רָצָה לְרוֹץ אַחֲרָיו, לְתַפּוֹס אוֹתוֹ, אָךְ הַדְּיָנִים הוֹרוּ לוֹ: עֲצֹר, אַל תִּתְּפֹס אוֹתוֹ, הוּא פְּטוֹר מִמַּלְכוּת! הַלֵּכָה זֶה, אוֹמֵר שְׂמֹאֵל בְּדָף זֶה, נִלְמַדַּת מִהוֹרָאֵת הַתּוֹרָה עַל עוֹנֵשׁ

מִלְקוֹת: "וְנִקְלָה אַחִיר לְעֵינֶיךָ"
- מִלְשׁוֹן קָלוֹן. כְּלוּמָר: אַחִיר
יִתְבַּשׁ מֵהַמִּלְקוֹת שֶׁהוּא יִקְבֹּל.
אוּלָּם אִם כָּבֹד נִגְרָמָה לוֹ
בּוֹשָׁה, בְּכֶךָ שֶׁנִּקְשֵׁר לַעֲמוּד
וּבִרְחָ כָּל עוֹד וּנְפֹשׁ בּוֹ, הוּא
נִפְטֵר מֵעוֹשׂ הַמִּלְקוֹת.

מזן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת שבועות, דף כ"ט

"אמר ליה רבינא לרב אשי: ודלמא האי גברא ציפורא רבא חזי ואסיק ליה שמא "גמלא", וכי קא משתבע - אדעתיה דידיה אישתבע!"

ודלמא – ושמא
גמלא – גמל

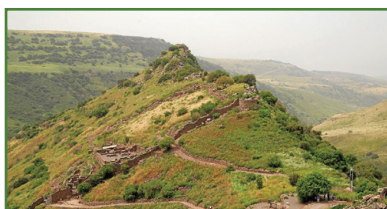
א

הסבר: במשנה נאמר שמי שנשבע שראה גמל פורח באוויר, הרי זו שבועת שווא. על כך שואל רב אשי - אולי אותו אדם ראה ציפור גדולה והוא מכנה אותה בשם "גמל", ועל כך הוא נשבע.

על המקפה | 📍

גסלא

גמלא הייתה עיר עתיקה ברמת הגולן שחרבה במרד הגדול בסוף ימי בית שני. היא מוזכרת בספרות חז"ל ובכתבי יוסף בן מתתיהו. שם העיר נגזר מהמלה "גמל", על שם הפסגה דמוית הדבשת עליה היא יושבת. בזמן המרד הגדול נאבקו התושבים בגבורה נגד הרומאים, אך לבסוף נהדפו לתהום ונהרגו. מקומה של העיר נשחק עם השנים, ונעשו מספר ניסיונות לזוהתה. **בשנים תשל"ז-תשנ"א (1991-1976) התקיימו בגמלא חפירות נרחבות בניהולו של הארכיאולוג שמריהו גוטמן, שבעקבותיהן זוהה המקום בבירור כאתר העיר הקדומה. בחפירות נמצא בית הכנסת של גמלא, שהיה בית הכנסת הראשון שהתגלה מהתקופה ההרודיאנית, בה עמד עדיין בית המקדש. היום מהווה אתר החפירות של העיר גמלא חלק משמורת הטבע גמלא ונחשב לאתר תיירות חשוב.**

גנאל (Wikipedia, Mboesch)

דף כ"ט: שבועת שוא

במשנה נאמר שאדם שנשבע שהוא ראה נחש בגודל קורת בית הכד, הרי זו שבועת שוא, כי אין כאילו נחשים. קורת בית הכד היא הקורה שבה סוחטים את הזיתים, והיא עצומה, ככדה וגדולה.

שואל התלמוד: וכי אין נחש עבה וגדול כקורת בית הכד? הרי בתקופתו של המלך שבור היה נחש ענק שכלע בני אדם והצליחו להרוג אותו בקושי? תשובת התלמוד לשאלה זו היא **שהמשנה עוסקת באדם שנשבע שראה נחש שהיו חריצים בגבו כפי שיש בקורת בית הכד**. נחש כזה - אין, ולכן שבועתו שבועת שוא.

דף ל': עמית בתורה

לרב עולא, בנו של רב עילאי, היה דין תורה עם יהודי אחד, ובית הדין שלפניו הם ניגשו, היה בית דינו של רב נחמן.

שלח רב יוסף להודיע לרב נחמן: **"עולא חברנו, עמית בתורה ובמצוות"**. התפלא רב נחמן: האם רב יוסף רוצה שאתחנף אל עולא בדין? הרי הדין צריך לנהוג בשני הצדדים בשווה!

אחר כך הבין רב נחמן שרב יוסף התכנן להלכה הכאה:

מן הפסוק בספר ויקרא, **"בצדק תשפט עמיתך"** דרשו חז"ל, שאם יש כמה אנשים שעומדים בתור לדין תורה, על הדינים להקדים לדון אנשים תלמידי חכמים, מפני כבוד התורה. לכן התכנן רב יוסף באמרו: **"עולא חברנו עמית בתורה ובמצוות"**, ולכן יש להקדים את דין התורה שלו על פני אחרים.

מתולדותיו

שמריהו גוטמן

(תרס"ט-תשנ"ו, 1909-1996)

שמריהו גוטמן ז"ל היה ארכיאולוג ישראלי, שנודע בעיקר בשל תרומתו בחקר מצדה ובחשיפת גמלא. גוטמן נולד בסקוטלנד, ובשנת תרע"ב (1912) עלה לארץ עם משפחתו שהתיישבה במרחביה. הוריו נפטרו כמה שנים אחר כך והוא גדל בבית אחותו הבכורה, הצטרף לתנועת הנוער העובד והלומד והיה מראשוני הפעילים בה ואף שימש כמזכיר הכללי שלה. **גוטמן היה ממייסדי קיבוץ נען, פעיל במחתרת הציונית בעיראק, בשירות הידיעות של ההגנה והיה מפקד המחלקה הערבית בפלמ"ח. במלחמת השחרור הוביל כוח שכבש את עין גדי, בזכות ידיעת השטח שלו**. גוטמן גילה עניין רב בארכיאולוגיה ובמלחמות היהודים ברומאים, הוביל משלחות חוקרים למצדה ולגמלא וחפר במקומות אלה במשך שנים רבות.

שמריהו גוטמן (Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עמ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף מייסבוק f, 60 סרטונים ב- בשיטות ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר
לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף ל"א: כללים לדיני בית הדין

ישנן הלכות שונות שדיני בית הדין צריכים להקפיד עליהן.

אם באו שנים לדין תורה, אחד לבוש בבלויי סחבות והאחר לבוש בבגדים יפים, אומרים הדינים לאיש הלבוש בהידור: או תלבש כלויי סחבות כמוהו, או שתלבישוהו בבגדים נאים. הסיבה לכך היא כדי שהדינים לא יושפעו מהלבוש המהדר ויטו את הדין לטובת הלבוש בבגדים נאים. אכן, התלמוד מספר שכאשר הגיעו אנשים לדין תורה לפני רבא בר רב הונא, והם היו לבושים בבגדים נאים, הוא הורה להם להסירים. הלכה נוספת היא **שאסור לדין לשמוע את אחד הצדדים לבדו, אלא בנוכחות שני הצדדים.**

דף ל"ב: דין במעשה מורכב

מעשה באדם שחטף חפץ מחברו. האיש שחטפו ממנו את החפץ הלך לבית דינו של רבי אמי והביא איתו עד אחד שהעיד שפלוני חטף ממנו את החפץ. הגיע החוטף לבית הדין ואמר: הוא צודק, חטפתי ממנו את החפץ, אבל שלי הוא, ולכן חטפתי אותו.

ולכן חטפתי אותו. אמר רבי אמי: כיצד ננהג במקרה זה? אם נרצה לפסוק שהחוטף יחזיר את החפץ, הרי אין שני עדים שהוא חטף אותו בכלל. אם נרצה לפסוק שהחפץ ישאר אצל החוטף, הרי ישנו עד אחד המעיד שהוא חטף. אם נצוה על החוטף להישבע שהחפץ שלו - אי אפשר להשביע אותו כי הוא כמו גזלן, מפני שהוא חטף את החפץ וגזלן פסול לעדות.

★ | מן ההיסטוריה

הנוער העובד והלומד

הנוער העובד והלומד (הנוע"ל) היא תנועת נוער ציונית-סוציאליסטית. ראשיתה בתנועת "הנוער העובד", שהוקמה בשנת תרפ"ד (1924) בארץ ישראל על ידי בני נוער עובדים שהתאגדו כדי להגן על עבודתם וזכויותיהם. בשנת תשי"ט (1959) התמזגה "הנוער העובד" עם התנועה המאוחדת והללו הפכו לתנועת "הנוער העובד והלומד". מתוך תנועות אלה יצאו כמחצית מחברי ההכשרות שהתגייסו לפלמ"ח. סיסמת התנועה היא "לעבודה, להגנה ולשלום - עלה והגשם". סיסמה זו מבטאת את ארבעת ערכי התנועה החשובים: ציונות, סוציאליזם, שלום ודמוקרטיה. בתנועה כיום מאות סניפים, קנים ומועדונים בכל רחבי הארץ ופעילים בה עשרות אלפי חניכים.

קן בורוכוב, אחד הקנים הגדולים והותיקים (החיילים בתמונה הם במסלול הנח"ל)
(Wikipedia, Nizzan Cohen)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

- א. מפני מה זכה רבי נחמיה בן הקנה לאריכות ימים?
- ב. על מה צריכים דיני בית הדין להקפיד כדי שלא יושפעו באופן לא ראוי?
- ג. מה למדו חכמים מהפסוק "ונקלה אחריך לעיניך"?

את התשובות יש לשלוח במייל:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.
*בפיקוח רואה חשבון

סאלון אחריקאי

1. מדוע קראו לרב עולא "עמית"?

- א. כי עמית היה השם השני שלו.
- ב. כי הוא היה חבר טוב.
- ג. כי הוא היה עמית בתורה ובמצוות.
- ד. כי שני השמות הללו מתחילים ב-ע.

2. איזה פיוט חיבר רבי נחמיה בן הקנה?

- א. אנא בכוח.
- ב. מעוז צור.
- ג. לכה דודי.
- ד. שלום עליכם.

3. בתקופתו של איזה מלך חי נחש ענקי?

- א. המלך שלמה.
- ב. המלך צדקיהו.
- ג. המלך שבור.
- ד. המלך שלם.

4. למה העיר גמלא נקראת כך?

- א. על שם רבי יהושע בן גמלא.
- ב. כי היו בה הרבה גמלים.
- ג. כי היא יושבת על פסגה בצורת דבשת.
- ד. "גמלא" באשורית זה "מבצר".

70 שנה למדינת ישראל

1970/תש"ל מלחמת ההתשה

מלחמת ההתשה הייתה מלחמה שהתנהלה בין ישראל למצרים בתקופה שבין מלחמת ששת הימים למלחמת יום כיפור. המצרים יזמו את המלחמה כדי להתיש את ישראל ולפגוע בה, כתגובה למפלה הכואבת שספגו במלחמת ששת הימים. במהלך תקופת המלחמה הפגיזה מצרים את המוצבים הישראליים לאורך תעלת סואץ וערכה פשיטות קומנדו, ובמקביל ניסתה לקדם באו"ם החלטה שתחייב את ישראל לסגת מסיני. בתגובה תקפה ישראל באמצעות חיל האוויר את מקורות הירי, תקפה מטרות רבות בעומק מצרים ויזמה פשיטות קומנדו ופשיטות משוריינות לשטח מצרים.

חיילים על גשר פירדאן בתעלת סואץ בשנת 1969
(the RelatioNet project www.relationet.net)

ל'תש"ל

דבר תורה לשולחן שבת

כאשר מסיים יעקב אבינו לכרך את בניו, נאמר בתורה: **"וְזָאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֱבִיהֶם וַיִּכְרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כָּבְרָתוֹ בָּרַךְ אוֹתָם"**.

שואל על כך רש"י: **"והלא היה צריך להיות כתוב 'איש אשר כברכתו בך אותו' - ולא 'אותם'?"** ומשיב, שאחרי שנתן יעקב לכל אחד מהבנים ברכה מיוחדת, הוא חזר וכלל את כולם ביחד, כך שכל אחד יתברך בכל הברכות. כך יוצא שלכל שבט ולכל יהודי יש את הכישרונות הפרטיים שהוא בורך בהם, ובמקביל גם את הסגולה והברכה המיוחדת של כלל ישראל.

יש לי מושג | שבועת ביטוי

שבועת ביטוי היא שבועה בה מתחייב האדם לעשות או לא לעשות מעשה מסוים בעתיד, או נשבע שעשה או לא עשה מעשה מסוים בעבר. אם אינו מקיים את התחייבותו, או שנשבע לשקר, עליו להביא קרבן עולה ויורד.

